

TANITIM VE DEĞERLENDİRME YAZILARI

DİPLOMAT BİR YAZARIN KALEMİNDEN: İZMİRLİ

Fırat SUNEL, İzmirli, Profil Yayıncılık, İstanbul, 2015, 504s. (ISBN: 9759966706).

Meral DEMİRÜREK¹

Fırat Sunel ismine ilk kez Hitit Üniversitesi tarafından Ahıska Türklerinin sürgün edilmişlerinin 70. yılı nedeniyle düzenlenen uluslararası sempozyumun hazırlıkları esnasında rastladım. Kendisi diplomat ve aynı zamanda roman yazarıydı. Türk edebiyatı tarihine bakıldığında Yahya Kemal Beyatlı, Memduh Şevket Esendal, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Ruşen Eşref Ünaydın, Ahmet

¹ Doç. Dr., Hitit Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: meraldemiryurek@hitit.edu.tr

Hikmet Müftüoğlu, Abdülhak Hamid Tarhan gibi çok sayıda şair ve yazarımızın çeşitli düzeylerde dışişleri temsilciliklerinde ülkemizi temsil ettiklerini, diplomat olarak çalıştıklarını görürüz. Ancak bu isimlerin ortak özelliği edipliklerine ilaveten diplomat olarak görev yapmalarındır. Bir başka deyişle, diplomatlık aslı işleri değildir. Hâlbuki Fırat Sunel'in mesleki formasyonu dışişleri üzerinedir. Kariyeri boyunca Bangkok, Bonn, Essen ve Tiflis'te çeşitli mevkilerde çalışmıştır. Halen Asmara büyükelçisi olarak Eritre'de bulunmaktadır. Mesleğinin ağırlığına ve yoğun mesaisine rağmen edebiyatla ilgisini de kesintisiz sürdüren Sunel, günümüzün seçkin romancılarından biri olma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir.

Salkım Söğütlerin Gölgesinde (2011) Fırat Sunel'in ilk romanı ve Türkiye'de Ahıska Türkleri üzerine kaleme alınmış, muhtemelen, ilk roman olma özelliğini taşıyor. *Salkım Söğütlerin Gölgesinde*, insanî özü ön plana çıkararak Ahıska Türklerinin sürgüne gönderilmesinin hemen öncesinde Türk, Rum, Rus, Ermeni ve Gürcülerin nasıl uyum içinde aynı hayatı paylaşarak yaşadıklarını anlatan hümanist özellikler taşıyan bir roman. Ömer ve Nika adlarındaki biri Türk diğeri Gürcü iki çocuğun gözünden insan ilişkilerini, kültürel alışverişleri, dostlukları ve çatışmaları okuyucuyu yormayan sakin ve barışçıl bir üslupla anlatan Fırat Sunel, şahsi üslubunda da aynı olumlu nitelikleri tespit edebildiğimiz değerli bir diplomat ve ümit vadeden bir yazar.

Çorum'daki etkinlik esnasında öğrencilerimle birlikte, yazara *Salkım Söğütlerin Gölgesinde* romanına dair sorularımızı ve yorumlarımızı yönelttikten sonra yeni bir roman hazırlığı olup olmadığını da sormuş ve Ocak 2015'te İzmirli adını taşıyan yeni bir romanının yayımlanacağı müjdesini almıştık. İzmirli kısa bir süre önce yayımlandı. *Salkım Söğütlerin Gölgesinde* gibi İzmirli de yine Profil yayıncılık tarafından okuyucuya ulaştırıldı. Roman 502 sayfadan oluşan hacimli bir eser. Ancak ilk sayfasından son sayfasına kadar sürükleyici bir biçimde oluşturulmuş olay örgüsü sayesinde bitirmeden elinizden bırakamıyorsunuz. Fırat Sunel, İzmirli'de birinci romanından her yönüyle farklı bir işe imza atmış. Psikolojik detaylar, mektup türünün romanla harmanlanması, erkek yazarın kadın anlatıcının gerçekliğini oluşturmadaki başarısı, anlatıcının hem olayı hikâye eden hem yaşayan fonksiyonları, olay zamanının geçmişten bugüne sarmal bir biçimde kurgulanması, düğüm ve imaların metin boyunca birer birer çözüme kavuşması İzmirli'yi başarılı ve orijinal kılan özelliklerden öne çıkanlar. Bir edebî metni kalıcı ve farklı kılan vazgeçilmez unsurlardan biri de elbette üsluptur. Fırat Sunel, her iki romanında da Türkçenin kullanımı ve roman dilinin niteliklerini kavrayış açısından kurgu dünyasının başarılı bir uygulayıcısı olmuştur. Yazdığı

romanlarda gerçeklik duygusu yüksek olduğundan okuyucu kolaylıkla kurgunun evreninde kendine yer bulabilmektedir. Ancak ikinci romanında bu başarı çok daha gelişmiş görünüyor. Bilhassa metin halkaları arasındaki güçlü bağlar, ritmin hiç aksamadan devam etmesi ve insan psikolojisine dair tespitlerdeki veciz söyleyişler okuyucuyu cezbeden özelliklerdir. Aforizma niteliği taşıyan cümlelerden bazılarını paylaşacak olursak:

“Hani hep, ‘ilk aşk unutulmaz’ derler ya. Şiirlerin en güzeli, filmlerin en romantiği hep ilk aşklar içindir. Aslında hepsi ne kadar anlamsızmış... Asıl unutulmayan son aşk oluyormuş meğer. İnsanın hayatının aşkı son aşkıymış. Son nefes gibi, ondan ötesi yok ki...” (s. 16)

“Evet, dar anlarda ölümü düşlemek herhalde insanın kendi kendine itiraf edemediği en bencil duygularının sinsice hayal âlemine sızmasından başka bir şey değil...” (s. 108)

“Ölüm korkusunu da ölümle aşmaya çalışır insan.” (s. 179)

“Eğer âşıkсан, sen artık sen değilsindir. Aşk insanın içine başkasını katar. Dünyayı onunla yaşamaya başlarsın, onun gözleriyle görür, onun kulaklarıyla duyarsın. O hep içindedir, onunla paylaşırsın her şeyi. Tabii paylaşmak dediysek, hakça bir paylaşım değildir bu. Çoğu zaman hiç almadan sen verirsin, beden ve ruh artık onun olur.” (s. 424)

“Gerçek aşk birine sahip olmak değil, ona ait olmaktır.” (s. 441)

“İnsanın tüm hayatında vazgeçemediği yalnızca tek bir aşkı olur, işte o gerçek aşktır, hayatının aşkıdır. Böyle bir aşkı yaşadktan sonra karşına başkaları çıksa da onun yeri ayrıdır, çünkü o son aşktır ve bunu ancak son nefesinde anlar insan.” (s. 441)

“Bazıları daha yaşarken ıskalıyorlar hayatı, bazılarıysa öldükten sonra da yaşıyorlar.” (s. 502)

Bu örnek satırlardan da kolayca anlaşılacağı üzere İzmirli aşka, hayata ve ölüme dair bir roman. Fırat Sunel, yine insanı insan yapan en önemli değerler üzerine odaklanmış ve lirik bir aşk hikâyesini bütün acıları, güzellikleri, imkânsızlıkları ve vazgeçilmezliğiyle birlikte anlatmayı başarmış. Hiçbir insan yoktur ki hayatının belli bir döneminde aşk acısı çekmemiş olsun. Sevgiliye kavuşamayan nice isimlerle doludur insanlık tarihi ve dünya edebiyatı... Bu kadar bilindik bir duygu etrafında kalem oynatmak hem çok kolay hem de bir o kadar tehlikelidir. Fırat Sunel romanında kolaya kaçmadan farklı ve orijinal bir bakış açısı yakalayarak söz konusu tehlikeyi büyük bir başarıyla

savuşturmayı bilmiştir. Üstelik psikolojik tahlillerin çokluğuna rağmen romanın temposu hiç düşmeden sonuna kadar devam ediyor.

İzmirli sıradan bir aşk hikâyesini anlatmıyor. Yağmur ve İzmirli arasındaki ölümsüz aşkın Yağmur'un hafızasını yitirmesine rağmen onun ruhunu derinden etkilemeye devam ettiğini, içinde sürekli taze kalıp çoğalan bu aşkı mektuplara dökerek geçici rahatlamalarla ama özlemle hayatını sürdürmeye nasıl gayret ettiğini anlatıyor. Belli bir noktadan sonra artık içindeki aşkın kavuruculuğuna dayanamayıp ölümlü buluşan Yağmur'un yerini kızı Eylül alıyor ve böylece romandaki ruhsal derinlik aksiyonla birleşerek hareket ve gizem kazanıyor. Eylül annesinin mektuplarının izini sürerken bulunan her mektupla birlikte okuyucudaki merak duygusu daha da artıyor. Eylül'ün İzmirli'yi bulduğu andan itibaren yaşananlar ise olay örgüsünün içine ustalıklı yerleştirilmiş bir iç hikâye niteliği taşıyor ve sürpriz sonuyla eserin bütününe hizmet açısından çok önemli.

Dayanılmaz acılarına ve içinden çıkılmaz çözümsüzlüklerine rağmen aşkın ölümsüzlüğüne gönderme yapan lirik bir roman İzmirli. Okur, yüreğinin bam teline dokunan her dem taze ve canlı kalan bir aşk hikâyesini soluksuz takip ederken aynı zamanda kendi iç dünyasına doğru bir yolculuğa da çıkıyor.

İzmirli, İzmir'in meşhur imbat rüzgârları gibi... Hayatın bütün imkânsızlıklarına rağmen aşkla güzelleştiğini, anlam kazandığını insanın yüzüne değen bir nefes ılıklığında hatırlatıyor.